

När myndigheter flyttar

Det här behöver regeringen göra när myndigheter flyttar

Staben: Maria Olwæus, utredare.
För mer information: maria.olwaeus@st.org

Innehåll

Sid 4	Sammanfattning
Sid 4	Viktigt med en väl fungerande stat
Sid 4	Konsekvenser av regeringens omlokaliseringar
Sid 5	Staten ska vara ett föredöme som arbetsgivare
Sid 5	Omlokalisering leder till produktionsbortfall
Sid 5	Rätt förutsättningar och ansvar för omlokaliseringar
Sid 6	Effekterna av omlokaliseringar
Sid 8	Medborgarperspektivet – hur drabbar myndighetsflytt medborgarna?
Sid 9	Våra krav – detta måste regeringen göra!

Sammanfattning

Viktigt med en väl fungerande stat

Fackförbundet ST anser att det är viktigt att staten finns representerad i hela landet. Det är därför nödvändigt att det görs investeringar för att öka statens närvaro. Vi menar att investeringarna bör göras genom att öka antalet statligt anställda.¹ Medborgare måste kunna lita på att polisen kommer när de ringer, att de kan ta sig till och från arbetet utan onödiga fördröjningar, att brev och paket kan levereras och att sjuka får medicin i tid. Vi inom ST värnar om att statens funktioner och verksamhet fungerar bra och att våra medlemmar kan leverera den service till medborgarna som efterfrågas. Vi är angelägna om att verksamheten på myndigheterna fungerar effektivt och friktionsfritt med en god arbetsmiljö för medarbetarna och våra medlemmar och att myndigheternas service håller hög kvalitet till medborgarna.

Konsekvenser av regeringens omlokaliseringar

Sedan regeringen 2016 beslöt att omlokalisera myndigheter har vi aktivt försökt att påverka utvecklingen för våra medlemmars arbetssituation på berörda myndigheter. Vi har också tittat på effekterna av tidigare omlokaliseringar som skedde under 2000-talet (2005–2006).

I den här rapporten redovisar vi vilka konsekvenser som regeringens beslut av omlokaliseringar får. Vi vill samtidigt lämna förslag på åtgärder som bidrar till att omlokaliseringarna kan ske med ordning och reda och med så lite negativa konsekvenser som möjligt. Helst ser vi att ingen flytt av myndigheter sker över huvud taget. Vi menar att det går att säkerställa att staten finns representerad i hela landet utan att omlokalisera befintliga myndigheter genom att tillämpa en långsiktig strategi för lokaliseringen av den statliga närvaron.²

Under 2017 genomfördes ett flertal förflyttningar av befintliga myndigheter. Totalt rör det sig om cirka 2 000 (~1.900) jobb som har flyttats eller som är på väg att omlokaliseras. Tidigare uppföljningar av omlokaliseringar visar att varje flyttat jobb kostar över en miljon kronor.³ Det är skattepengar som skulle kunna användas på ett mer effektivt sätt, till exempel för att rusta rättsvårdande myndigheter, infrastruktur och sjukvård.

---

¹ Det är viktigt att det blir fler statligt anställda för att kunna upprätthålla den service som medborgarna efterfrågar. Så att rättssäker handläggning, forskning och utbildning kan levereras och därmed bevara ett samhälle och en infrastruktur som är till för alla.

² Jämför med Statskontorets rapport 2016:8 "Statliga myndigheters lokalisering – Ett samlat underlag" samt Riksrevisionens rapport, RiR 2009:30, "Omlokalisering av myndigheter".

³ RiR 2009:30, Riksrevisions rapport "Omlokalisering av myndigheter".

Staten ska vara en ett föredöme som arbetsgivare

En annan viktig aspekt är statens rykte som god arbetsgivare och hur omlokaliseringarna påverkar personalen på myndigheterna. Fackförbundet ST kan konstatera genom en undersökning bland förtroendevalda på berörda myndigheter att en ytterst liten andel av personalen flyttar med till den nya orten och att få av de aktuella myndigheterna hade någon kunskap eller beredskap för att arbeta med en omlokalisering och dess processer. Detta skapar oro bland medarbetarna och är en bidragande orsak till att nästan ingen väljer att flytta med till nya orten. En annan orsak är att myndigheterna inte har haft någon reell möjlighet att erbjuda vettiga lösningar för att underlätta medflytt av medarbetare eftersom inga extra anslag tillskjutits. Våra förtroendevalda på flera myndigheter i Stockholmsområdet vittnar nu om att vid rekryteringen av ny personal uttrycker sökande oro för att myndigheten kan komma att omlokaliseras. Detta försvårar rekryteringsprocessen.

Omlokalisering leder till produktionsbortfall

Verksamheten påverkas dessutom negativt genom produktionsbortfall som består i att verksamhetens volym och kvalitet minskar under flera år. Flera myndighetsledning har uttalat att de inte kommer klara sitt uppdrag under omlokaliseringsperioden utan ytterligare anslag.⁴ Samma bild redovisas i Riksrevisionen rapport från år 2009 som då tittade på omlokaliseringarna av Folkhälsoinstitutet och Konsumentverket.

Rätt förutsättningar och ansvar för omlokaliseringar

Mot bakgrund av detta har vi dragit några slutsatser och formulerat några viktiga åtgärder som vi inom ST anser regeringen bör vidta.

- Ge berörda myndigheter rätt förutsättningar för att genomföra omlokaliseringen genom att på ett så tidigt stadium som möjligt annonsera planerna så att verksamhets- och budgetplanering kan ske smidigt.
- Inrätta en samordningsfunktion inom till exempel Kammarkollegiet som aktivt kan vara behjälplig med logistikfrågor, process- och tidsplanering. Dit ledningen på berörda myndigheter kan vända sig.
- Säkerställ att berörda myndigheter får ökat anslag för att klara av de extra omkostnader som en omlokalisering innebär. Här finns exempel från MUCF, Swedac, Myndigheten för kulturanalys och ESF-rådet.
- Säkerställ att myndigheten underlättar för medarbetare att följa med.

---

⁴ Artikel, Susanne Eriksson, Publikt, "ST efterlyser mer pengar till omlokaliseringarna" 2018-04-16. Artikel, Carl v. Scheele, Publikt, "Omlokalisering hotar svensk ackreditering", 2018-04-20.

Effekterna av omlokaliseringar

Regeringen har beslutat att omlokalisera flera myndigheter sedan 2016 och för närvarande är det 19 myndigheter som berörs eller har berörts. I alla de nu aktuella fallen har det skapat turbulens i verksamheten och bland personalen. Bortsett från det faktum att verksamheten och arbetstagarnas jobb fysiskt flyttar, ibland flera 10-tals mil bort, vilket i sig kan vara nog så besvärligt, tillskjuter regeringen inte extra pengar för att underlätta för myndigheterna att klara av den stora omställning som ett omlokaliseringsbeslut innebär. I efterhand har regeringen skjutit till pengar till endast två myndigheter, dels E-hälsomyndigheten som fått ytterligare 30 miljoner kronor, dels Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor (MUCF) som kommer få ytterligare tre miljoner kronor, inte ens en tredjedel av vad de begärt för att täcka de extra kostnader som flytten innebär.

Enligt ST:s undersökning bland förtroendevalda vet vi att några av konsekvenserna vid en omlokalisering är att:

- I stort sett alla medarbetare på berörd myndighet börjar omgående leta efter nytt jobb.
- Många får nytt jobb tidigt i processen och lämnar därför fort verksamheten. Upp till hälften av arbetsstyrkan kan ha försvunnit redan när det är ett år kvar till när själva flytten ska ske. Ett exempel är Fastighetsmäklarinspektionen som flyttade till Karlstad.⁵
- Kraftigt tapp i produktionen som orsakas av att medarbetare slutar och att kunskapsöverföring till nya medarbetare inte kan göras. Mycket av arbetstiden får läggas på praktiskt arbete som har med själva flytten att göra.
- Myndighetsledning och chefer har inte givits rätt förutsättningar för att skapa trygghet för medarbetare i omlokaliseringsprocessen eller för att säkerställa att kompetens stannar kvar.
- Avsaknad av beredskap för en omlokalisering och bristande resurser har försvårat för myndighetsledning och chefer att planera för en smidig och smärfri process. Detta har bidragit till avsevärt försämrade arbetsmiljö med stor oro bland medarbetarna.
- Flera andra myndigheter som inlett nyrekrytering har vittnat om en trögare process vid rekrytering och att arbetssökande visar oro för risken att myndigheten flyttar.

---

⁵ Uppgifter från ST:s fackligt förtroendevalda samt information som överlämnats vid MBL-förhandling.

- Arbetsbelastningen har ökat till följd av att färre kollegor funnits på plats. Ärenden har hamnat på hög och olustkänslan sprids i takt med att arbetskamrater slutar.
- Myndighetsledningarna och cheferna är grupper som drabbas av ökad arbetsbelastning och stress under en omlokaliseringsprocess. De har krav på sig att genomföra regeringens beslut, hålla verksamheten igång utan särskilda resurser och personal. På små myndigheter saknas ofta en HR-funktion med specialkompetens om hur situationen bör hanteras vilket ökar arbetsbelastningen för operativa chefer och myndighetsledning.
- Försämrad service till allmänheten blir en konsekvens när personal och kompetens försvinner från myndigheten. Det kan ta upp till fyra eller fem år innan verksamheten har återställts till det normala efter flytten.⁶
- Riksrevisionen har i sin rapport från 2009⁷ redovisat att den totala kostnaden för omlokalisering av myndigheterna uppgår till ca. en miljon kronor per anställd. Sammantaget skulle kostnaderna för omlokaliseringarna i nuläget uppgå till omkring 1,9 miljarder kronor.

---

⁶ RiR 2009:30, Riksrevisionens rapport "Omlokalisering av myndigheter", avsnitt 5.

⁷ RiR 2009:30, Riksrevisionens rapport "Omlokalisering av myndighet", sid 91.

Medborgarperspektivet – hur drabbar myndighetsflytt medborgarna?

- Fackförbundet ST har länge sett bristerna i den statliga verksamheten. På många arbetsplatser där våra medlemmar finns är det en ansträngd arbetssituation och arbetsbelastningen är hög. Sveriges befolkning har ökat i snabb takt med därtill ökad belastning på service- och kontaktmyndigheterna.
- Medborgarna upplever att de inte får hjälp i tid eller att de inte får någon kontakt alls. För att tillgodose medborgarnas rätt till service och en rättssäker hantering behöver det anställas mer personal inom staten.
- Statskontorets rapport pekar på att medborgarna tycker det är viktigast att ärenden blir handlagda snabbt och att de får svar på sina frågor. De som bor på mindre orter önskar i något högre utsträckning kunna besöka kontaktmyndigheter fysiskt.
- ST har låtit Novus fråga medborgarna om deras syn på statlig service och vilken verksamhet som bör prioriteras. I regel anser befolkningen att det är viktigt att det finns medborgarservice (kontaktmyndigheter) på orten. Nästan hälften (46%) säger att de tycker att det är viktigt att Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skatteverket och liknande myndighetsservice finns på orten eller i den omedelbara närheten. Endast 13 procent tycker att det är viktigt att expertmyndigheter som exempelvis jobbar med administrativa uppgifter finns på orten.⁸
- I vår undersökning säger nästan hälften (47%) i allmänheten att de statliga resurserna i första hand ska satsas på att bygga ut polisen, som nummer två kommer investeringar i infrastruktur, post och järnväg (18%). Endast 7% tycker att det är viktigt att flytta på expertmyndigheter.⁹

---

⁸ ST har låtit Novus genomföra en intervjuundersökning. Fältperiod: 8 -15 februari 2018, Antal genomförda intervjuer: 1024 genomförda webbintervjuer bland allmänheten, 18-79 år.

⁹ Novus intervjuundersökning februari 2018.

Våra krav – det här måste regeringen göra!

1. Ge myndigheterna god tid för omlokalisering.

- Erfarenheten från tidigare omlokaliserade myndigheter är att det tar fyra-fem år för myndigheten att komma tillbaka till ordinarie produktionstakt efter själva omlokaliseringsprocessen har inletts.

2. Förtydliga och utöka exempelvis Kammarkollegiets uppdrag att ge stöd till myndigheter i samband med omlokalisering av verksamhet.¹⁰

- Låt Kammarkollegiet samordna och ge stöd till myndighetsledning och chefer för en så smärtfri process som möjligt. Flertalet av myndigheterna har vittnat om känslan av överrumpling och låg beredskap vid beslut om flytt.¹¹ Det har saknats någon att vända sig till för stöd. Samordningsfunktionen ska hjälpa till med att planera flyttprocessen avseende tidsåtgång, logistik, personalförsörjning och samverkan med facken med mera. Funktionen ska också hjälpa till med att leta upp och förhandla nya lokaler vilket är resurskrävande för myndigheten.

3. Skjut till tillräckligt med pengar till myndigheterna för att klara omlokaliseringen.

- Den sammantagna kostnaden för att flytta ett jobb är drygt 1 miljon kronor.¹² Swedac är ett exempel på en myndighet som begärt ett tillskott för att klara verksamheten under omlokaliseringen. De har beräknat att det totalt krävs 127 miljoner för att täcka merkostnaderna.¹³

4. Bygg ut statsförvaltningen! ST anser att regeringen i första hand ska bygga vidare på befintligt statlig verksamhet för att rusta landet.

- Infrastrukturen är gravt eftersatt och underhållsskulden hög. Bygg ut och förbättra infrastrukturen och där tillhörande service.
- Sverige har fått många nyanlända och service- och kontaktmyndigheterna behöver fler medarbetare för att klara uppdraget (Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skattemyndigheten med flera).
- Ge utrymme för att anställa fler i polisen och inom rättsvårdande myndigheter.

---

¹⁰Fi2016/03952/SFÖ "Uppdrag att stödja myndigheter som är föremål för omlokalisering", 2016-11-03.

¹¹ Fackförbundet STs forum för förvaltningspolitik, februari 2018 samt artikel, Carl.v.Scheele, Publikt, "Här finns bara förlorare", 2018-03-27 samt ST:s intervjuer bland fackligt förtroendevalda på myndigheter som ska omlokaliseras.

¹² RiR 2009:30, Riksrevisionens rapport "Omlokalisering av myndighet", sid 91.

¹³ Artikel, Carl v. Scheele, Publikt, "Omlokalisering hotar svensk ackreditering", 2018-04-20.

5. Enligt myndighetsförordningen ska det hushållas med statens medel och verksamheten ska bedrivas effektivt. Ställ krav i myndighetsinstruktionen att sam tjänstfunktionen mellan statliga och kommunala myndigheter utökas.

- På så sätt kan samverkan kring kontor och arbetsplatser förbättras. Detta är viktigt i glesbygd.

6. Vid flytt av verksamhet ska samma regler gälla för statligt anställda som för privat anställda.

- Statligt anställda som inte vill flytta med vid omlokalisering ska behandlas på samma sätt som övriga på arbetsmarknaden och inte tvingas säga upp sig själva¹⁴. Den rådande nationella arbetskyldigheten måste upphöra.¹⁵

7. Ta fram en långsiktig lokaliseringsstrategi anpassad till de större regional-, förvaltnings-, arbetsmarknads- och utbildningspolitiska sammanhangen.

- En fullständig redovisning av hur kostnaderna har fördelat sig på de enskilda myndigheterna behövs samt en sammanställning av de omlokaliserade myndigheternas erfarenhet på ett systematiskt sätt.

---

¹⁴ Enligt Lag (1982:80) om anställningsskydd, 7 § - Uppsägning från arbetsgivarens sida.

¹⁵ AD 2017 nr 59.

FACKFÖRBUNDET ST
Box 5308, 102 47 Stockholm
Besök: Sturegatan 15
Telefon: 0771-555 444
info@st.org, www.st.org